

A VASKAPU.

A HOLD sárga tányérjából egyre ömlött a fényesség. Köröskörül gyöngyszínű volt az ég. Lent a földön árnyéktakaróba bürkolva aludtak a hegyek, roppant sziklák egymásra görnyedtek, mintha rémítő birkózásban kimerülve pihennének, fekete erdők lapultak a sziklák eresze alatt és reszketve, halk sóhajtással várták a hajnalt.

A hegyeken, sötét erdők között fehér út kígyózott, azon nehéz vasba öltözött lovasok vágattak a völgy felé.

Hideg vasruhába zárt lovagok közt egy hölgy ült hófehér ménlovon.

A lovasok nem beszéltek. A patkók dübörögtek a sziklákon, páncélos kezekben csörömpöltek a fegyverek.

A hölgy fehér arcán könnyek peregtek alá.

Messze, lent a völgyben megszólalt az első kakas.

A kovácműhelyben még sötét volt, csak a sarokban villódzott kékes lánggal a parázs.

Gábor, a kovácmester, a kakas szavára fölugrott a medvebőrről, amelyen az éjtszakát töltötte. Hatalmas öklével kitörölte az álmot a szeméből, aztán a fujtatóhoz lépett s fölébresztette a szunyokáló parazsat.

Most világos lett a műhelyben. A tűz magasan lobogott s a pókhálós falak mentén mintha megmozdultak volna az odatámasztott óriás vasgerendák, szöges talpú, szörnyű ágyúkerekék, üllök, súlyos vasalapácsok.

A nyitott széles ajtón keresztül még bevilágított a hold, de oda-künn halk nyüzsgés, dörmögő férfihangok, fojtott asszonyi kacagás hallatszott.

Két éjjeli ór lépett be a sötét műhelybe. Munkájuk befejezve, szíjjon lógó kurtjuk a hátukra tolva. A tűzhöz léptek melegedni.

— Hideg volt az éjtszaka.

Gábor parolázott velük.

— Mire várnak odakünn a népek?

— Futár jött az előbb, hogy készüljenek a várban. Róbert úr itthon lesz reggelre. Győzött. Hozza a szomszéd úr lányát.

Gábornak lefelé görbült a szája.

— Erőszakkal hódítja az asszonyt!

— Aki erős, úgy szerzi.

Gábor megrázta üstökét. Szénfekete haja félrekapódott a homlokából.

— Nem férfi, aki fegyverrel szerzi az asszonyt!

Az örök ijedten a válluk közé húzták a fejüket.

— Csöndesen beszélj!

Egy lovas vágtatott a vár felé.

— Megint egy fullajtár. Közel lehetnek.

Odakünn nagyobb lett a nyüzsgés.

Most egy vénasszony bújt be a fal mellett a műhelybe. A tűzhöz lépett, megrázta magát, mint egy fázós, csúnya bagoly és madárkarmokhoz hasonló csontos ujjait a tűz fölé tartva, ráncos arcát fintorgatva Gábor felé fordult.

— Gábor mester, fészket rak a gazdád!

Gábor gúnyosan nevetett.

— Láncra vert galamb nem turbékol.

— Hát a tied fog-e turbékolni?

Gábor mosolygott, nagy, fekete szeme kitágult, meleg láng csapott ki belőle.

— Tenyereimből etetem tiszta búzával, forrásvízzel itatom.

Vujkó néne a tűzbe meresztette apró, feketegyöngy szemeit s a tűz felett kitarva karjait, fojtott hangon így szólt:

— Nagyra vagy magaddal, pedig ki tudja, mit hoz számodra a jövő?

Gábor közelebb lépett a tűzhöz.

— Mutasd meg, ha látod!

A vénasszony kuncogott.

— Mondjam-é?

Gábor egy ezüstpénzt tett a kezébe.

A vén Vujkóné a tűz fölé hajolt. A lángok körülfonták száraz, töpörödött alakját, de a parázsló szeme a lángok közül, a tűznyelvek mögül is kivilágolt. Fojtott hangon, lassan mondta:

— Kaput látnak a szemeim... erős kapu, lakat rajta... kőbe építve. Cifra kapu... csupa liliomból... Varázskapu vasliliomból... A kapu mögött áll a te boldogságod... a liliomok illatozni fognak... Boldog leszel és nem lesz életed, élni fogsz és mégis meghaltál...

Gábor sápadt arccal bámult a tűzbe.

— Így látod-e?

A banya nevetett.

— Így látom. Megijedtél, úgy-e?

Gábor dacosan hátraszegte a fejét.

— Vállalom a jövőt. De ha hazudtál, ebben a tűzben égetem porrá a csontjaidat.

Vujkó néne nevetett. Mint mikor a vércse kiált:

— Boldog lész és nem lesz életed. Élni fogsz, mégis meghaltál...

Odakünn fegyverzörgés hallatszott. Parancsoló férfihangok pat-

toptak. Néhány rémült arcú asszony bemenekült a műhelybe. A kitárt ajtó előtt már kivilágosodott az országútja.

— Jönnek már — kiáltozták kívülről.

Páncélba öltözött lovagok dübörögtek el égnek meresztett dárdákkal a kezükben. A lovasok közt körülzárt, bilincsbe vert rabok, majd nehéz társzekerek roskadásig megrakva fegyverekkel, gyönyörű mívű bútorokkal, kincseket rejtő, dagadt zsákokkal.

Akkor fehér ló hátán egy hölgy léptetett előrefelé. Aranyszínű haja kibontva hull a vállára, az arca hófehér, a szeme kék, mint tiszta májusi hajnalon az ég.

A fehér ménló kínos sántítással hordja könnyű terhét.

Róbert, Solyomvár ura, a hölgy mellett lovagolt. A sisakrostélya leeresztve, a szeme sárgászöld, mint a hiúzé, arca fehér, orra ives, mint a karvalyé, álla csupa akarat. Termetre legvállasabb a katonái közt.

Megállította a hölgy lovát, leugrott a magáéról s a két kezét összekulcsolva, a ménló kengyele elé tartotta.

A hölgy apró csizmáskájával belelépett az elébe tartott erős férfitenyérbe s lelibbent a földre.

Róbert úr bekiáltott a műhelybe:

— Hé, kovács, patkó kell a lóra!

Gábor előjött.

Szemben állott a nagy úrral. Olyan magas volt, mint az, de fekete, sűrű és sudár, mint a fiatal jegenye. Az meg röttes, hideg és kemény, mint a tűzön edzett acéldárda.

Gábor levette a lóról az elcsorbult patkót.

Aztán az üllőhöz sietett. A hölgy is odaállt a tűz mellé. Találkozott a szemük.

— Láttalak valahol — szólt a hölgy.

— A Gimes-vár kisasszonya vagy: Ilona. Mikor ott jártam, aranyozott patkót vertem a lovad lábára.

— Megismerlek — mondta a leány és az emlékezéstől, mint felhők mögött a nap, borongva, de bársonyos melegen világosodott a tekintete.

— Karkötővel jutalmaztalak.

Gábor belenyúlt a mellénye zsebébe, elővette a karkötőt s ketté törte.

— Rabkisasszony, aranypatkón vigyen a lovad most is!

Kezébe vette a kalapácsot. Csengett az üllő, a fehéren izzó vas patkóvá görbült az ütések alatt s a rávert arany összeolvadt a sustorgó vassal.

Aztán, mikor a ló lábára volt verve a patkó, Gábor emelte nyeregbe a kisasszonyt.

— Sajnálak, kisasszony — suttogetta a legény, mikor a leány arca egy szintre ért az övével.

A szemük találkozott. Remegés futott végig a testükön. Csuda-

szép jóézés markolta össze a szívüket. Soha nem érzett földöntúli szó húzta őket egymáshoz . . .

Egy pillanatig tartott. Aztán eltűnt a lovascsapat.

Gábor sokáig ott állt a háza előtt. Forró fejét nekitámasztotta a hideg kőfalnak s föl nézett az égre.

A napsugarak mély kék mezőn vidám felhőnyájukat kergettek . . .

Érces hang ébresztette föl.

Róbert úr egyik tisztje állott előtte.

— Gábor mester!

— Én vagyok.

— Úgy hallottuk, ügyes ember vagy.

— Azt tartják rólam, akik hozzáértők.

— Róbert úr nagy munkával kíván megbízni.

Gábor meghajolt, a tiszt folytatta:

— A munka egy vaskapu,

— Vaskapu?!

— Fortélyos kulcsra járjon!

— Úgy legyen.

— A vaskapu csupa liliomból legyen kovácsolva!

— Liliomból?!

Gábor megtántorodott.

A tiszt azt kérdezte:

— Miért remegsz? Félsz?

— Sohse féltem.

— Vagy nem vállalod a munkát?

Gábor magasra emelte a fejét.

— Vállalom!

II.

A hegyek tetején még ott pihent a fehér hótakaró, de lent, a lejtők árkaiban vidám csörgedezéssel fehérfodros patakok futottak a völgyek felé.

Róbert úr nyári kastélyának kertjében virágoztak az orgonák, a kastély pirosfedelű tornyocskáin cikkázva táncoltak a fiatal napsugarak, tavaszi szellő borzongatta a kertet övedző kőfal mögül kiemelkedő vén platánok ágait s az ágakon lapuló, félnék rügyek türelmetlenül várták, hogy kifeselhessenek és ők is sütkérezhessenek a nap sugaraiban.

A mohával benőtt, öreg terméskövekből rakott kőfalon nagy nyílás tátongott.

A régi kaput kiemelték a helyéből. A szútól korhadt gerendák ott heverték az út árkaiban. Új kaput kap a mohos kőfal, vasból valót, félelmesen erőset, amit nem dönthet be emberi erő.

Gábor mester és a legényei most illesztik sarkaiba az új kaput.

Vert vasból van. Erős lécek szövik be az egészet s a vaslécek közt

liliomok, kovácsolt vasból, finomak, hol lecsüngő, hol ég felé néző kehellyel, a nemes virág hajszálvékony erecskéi is meglátszanak rajta.

A falusiak közül néhányan már reggel óta szájtátva bámulják a munkát.

— Kalapáccsal verte ki az egészet — mondja egy harcsabajszú ember s megtapintja a kezével.

— De erős, faltörő kos se görbíti el!

Vidra, Ilona kisasszony bolondja is ott állott a pajtásával, a nálánál is törpebb Mókussal, Róbert úr bolondjával.

— Úgyes kalitkát csináltat a gazdád — mondta Vidra a komájához. — Vajjon milyen madarat zár bele?!

Mókus nevetett.

— Buta vagy, komám! Nem madár kerül ide, mert annak szárnya van s bármekkora nagyúr is a gazdám, az eget nem boríthatja le a kert fölött vasliliommal. Olyan valaki kerül ide, aki, ha nem is madár, szebb mint a madár, akinek a hangja kedvesebb neki, mint a fülemile éneke.

Vidra a homlokára tette az ujját és sokáig gondolkodott.

— Ugyan mi lehet kedvesebb neki, mint a fülemile éneke?

Mókus a földhöz vágta magát, úgy nevetett.

— Nagy golyhó vagy te, Vidra öcsém; sokszor mondtam már: hát a kisasszonyodat, Ilonát.

Vidra bárgyú képpel nézte a komáját, aztán könnyek kezdtek potyogni a szeméből.

— Ilona kisasszonyt nem lehet rabbá tenni — kiáltozta dühöngve — mert ő, ha nincs is szárnya, szabadabb, mint a madár. Rabbá nem teheti a gazdád, ha ő nem akarja.

Mókus gúnyosan fintorgatta az orrát.

— Komám, ide hallgass. Tíz nap járőföldre nincs ember, akit ő rabbá ne tett volna, hát csak nem gondolod, hogy egy gyöngye violaszálat ne tudna az ő vasmarkával a földre hajlítani?

Vidra megcsóválta a fejét, s mint a dühös kandur morogva neki ment a társának.

A porban henteregve tépték egymást.

A népek köréjük álltak s nevték őket.

— Vízet a nyakukba! — kiáltozták.

Ekkor egy suhanc gyerek szaladt feléjük ijedt arccal ordítva.

— Tisztuljatok! Róbert úr jön!

A bolondok mosolyogva szétváltak.

Róbert úr jött Ilonával a jobbján, mögötte a kísérete.

A kapu előtt megálltak.

A vaskapu már benn állott a sarkaiban. Ott állt feketén, csak a liliomok finom kelyhe csillogott a napfényben.

— Kész a kapu? — kérdezte Róbert úr.

— Elkészültem vele — jelentette Gábor s a szeme ezalatt Ilonát kereste.

— Ime a kastélyod — mondta udvariasan meghajolva. — Száz szoba van benne, arany bútossal, selyem kárpittal ékítve. A kertjében ezer rózsát fog virítani. Kertészeim gondoskodtak, hogy a természet minden virága neked nyíljon. Ablakod alatt fülemüle fog csattogni holdas éjszakákon, nappal pedig — ezrével fogattam össze őket — az ország minden énekes madara neked fog dalolni. Ez a gyönyörű kert a te birodalmad. Te vagy az uralkodó királynője addig — míg az én királynőm nem lesz...

Ilona fölemelte a fejét s halkan ennyit mondott:

— Nem akarok uralkodni fölötted!

Róbert úr zöldfényű szeméből forró láng csapott elő.

— Gondold meg — mondta s kissé remegett a hangja. — Légy a feleségem s te leszel az ország leghatalmasabb úrnője.

— Sohase leszek a feleséged.

— De miért nem?

Ilona szeme egy pillanatra megakadt Gáboron, aki távol tőlük a kapuhoz támaszkodva csak őt nézte lángoló nézéssel.

— Mert mást szeretek.

Róbert úr gúnyosan felnevetett s az arca megfagyott. Így szólt:

— Akkor nincs más hátra, mint hogy átadjam neked a kastélyod kulcsait.

Intett Gábornak.

— Ide a kulcsokat!

Gábor két kulcsot tett a kezébe.

A nagyúr most Gábor felé fordult s megveregette a vállát.

— Remekeltél, Gábor. Jelentették nekem, hogy tökéletesen végrehajtottad azt, amit elrendeltem.

Újra Ilona felé fordult s egy nagyobb és egy kisebb kulcsot tartva a kezében, így szólt:

— Ez a nagy kulcs kívülről nyitja a kaput — s Ilona tenyerébe tette a kulcsot. — A kisebbik kulcs — folytatta Róbert úr és gonosz indulattól fénylett a szeme — csak belülről nyitja a kaput.

Magasra emelte a kis kulcsot s a tarsolyába tette.

Ilonának könnyes lett a szeme.

— Tehát rab vagyok?!

Róbert úr mélyen meghajolt.

— Ameddig te akarsz. Csak jelt kell adnod s én leszek a te rabod. Eljövök hozzád minden este és megkínálak a kisebbik kulccsal és könyörögni fogok, hogy fogadd el. És én tudom, hogy te el fogod fogadni, mert én akarom. Mindig teljesül az, amit én akarok!

Hörgő ordítás állította meg a beszédében.

Gábor kigyúlt arccal odaállt a nagyúr elé. Nyakán lüktetve, megpattanásig feszültek az erek.

Egy erszényt vetett Róbert lába elé.

— Visszaadom a kapu árát! Nem tudtam, hogy mire szolgál a

munkám. Én nem börtönajtót készítettem, hanem liliomból kovácsoltam ajtót boldog emberek számára!

Szemben álltak egymással.

A vasember belső tűzben égve, a márványember hidegen, megfagyva.

Rémítő csönd volt sokáig.

Akkor Róbert úr lassan a csatlósok felé fordította a szemét. Hal-
kan így szólt:

— Vigyétek el!

Aztán karját nyújtotta Ilonának.

A kapu kitérült s ők lassú léptekkel bementek a virágzó orgonák szerelmes illatában úszó kertbe...

III.

Gábort földalatti börtönbe zárták. Onnan kiásta magát a körmeivel. Nappal az erdőkben bujdosott, éjjel a kőfal körül ólálkodott.

Róbert úr minden este meglátogatta Ilonát.

A tó körül a jázminbokrok akkor nyilottak. Édes, kábitó illat úszott a platánokkal szegett utak között. Világosak voltak az éjtszakák. A fák fiatal lombkoronáját sejtelmes, opálos ködfátyol lengte körül. A hold szelíd sugarai ezüst szőnyeget rajzoltak a tó síma tükrére. Az ezüst szőnyegen fekete gondola padján... Szemben velük udvari zenészek ültek, akik ezüst húrú hárfán kísérték az énekesek édes-zsavú énekét.

Ilona szótlánul ült a nagyúr mellett s a fekete égen ragyogó csillagokat nézte.

Róbert úr közelebb hajolt hozzá s magába szívta a leány hajából áradó illatot.

— Soha más asszonyt nem fogok szeretni — suttogta s zöldfényű szeme Ilonáét kereste.

— Sohase foglak szeretni — felelte a leány s a csillagokat nézte.

— Nagy seregek jöttek, hogy kiszabadítsanak a kezemből s én megsemmisítettem őket, mert bírni akarlak.

— Sohase foglak szeretni.

A csillagok titokzatos serege mozdulatlanul állt és ragyogott az égen.

— Királynő leszel. Roppant erő és hatalom van a kezemben. Meghódítom a világot, ha szeretsz.

— Nem szeretlek.

Róbert úr arca fehérebb volt, mint a hold. A szája köré mély ráncot rajzolt a fájdalom. Csak a szeme világitott törhetetlen akarattal.

Most egy kobzos epedő szerelmi dalt énekelt. A dal egy leányról szólt, aki a kedvese után vágyakozik.

Ilona hallgatta a kobzost s két opálszínű könnyecsepp pergett le a szeméből a fehér arcán.

— Erős várakat bevettem. A te szívedet is rabbá teszem.

— Csak a testemet.

A gondola kiért a partra.

Róbert úr így szólt:

— Holnap este ismét eljövök. Mindennap eljövök. Győzni akarok.

Ilona arcán gögös mosoly suhant végig.

— Ebben a harcban én leszek a győztes!

Róbert úr eltávozott. Sarkantyújának pengése, kemény lépteinek dobbanása kihallatszott a kísérek lépéseinek zajából.

Ilona a tó mellett leült egy padra. A szórakoztatására kirendelt hölgyek köréje telepedtek. A hölgyek, fiatal leányok s a szolgálatot tevő apródok pajzán dalolásba fogtak.

Ilona a tó csillogó tükrébe merítette a szemét.

Két hattyú úszott feléje. Egymás mellett siklottak hangtalanul. Finom, fehér nyakuk lágy íveléssel hajladoxott. A csőrük néha összeért. Hím és nő voltak.

Ilona sóhajtott.

— Milyen szépen úsznak egymás mellett.

A sötétben egy vékony, rekedtes hangocska szólalt meg mellette. Vidra volt, aki az éjtszaka hűvössége elől melléje bújt.

— Ne búsulj, kisasszonykám. A te hattyud is közeledik már. Kormos ugyan egy kicsit a tolla, de ha egyszer megfürdik a te szerelmed tavában, hófehér lesz ő is és finom mozgású, mint ez a két szép madár.

— Kiről beszélsz, szegény szajkóm? — kérdezte meglepődve Ilona.

Vidra kuncogott a sötétben:

— Mért teszed magad, úrnőcském. Hisz tegnap óta mást sem teszel, mint a fülecskéidet hegyezed. Nem hallod a csengést?!

Ilona arcán vörös hullám futott végig.

— Te is hallottad?

— A Vidra ne hallaná, akinek füle a lepke szárnyának libbenését is meghallja, mikor a virágról a magasba száll? ! Tegnap egész éjjel verte a kapuját ez a bolond legény, aki sír most dühében odakünn, hogy amikor még nem tudta, mire kell, ilyen erősre kovácsolta a kapuját.

— Tegnap óta hallom — suttogta Ilona s Vidra érezte a reszketését.

— Ma letöri a zárat, ami elválaszt benneteket egymástól. Hallgasd csak!

Figyeltek. Az énekesek hangján túl mind erősebb pengés, mind diadalmasabban hangzó, csengő ütések zaja hallatszott. Egyszerre éles csattanás vágta ketté a dalolók énekét.

— Leverte a zárat — jelentette Vidra.

A kíséretet hátrahagyva, a jázminnal szegett utakon a kapu felé futottak.

Egy fekete férfialak futott velük szemben.

— Ilona!

— Gábor! Vártalak!

— A falon keresztül is bejuthattam volna hozzád, de én a zárat akartam megölni előbb, amely rabbá tett téged.

Átölelték egymást. Az ajkuk összeforrt...

Mikor föleszméltek, egyszerre lihegték:

— Meneküljünk!

A kitárt kapu felé futottak.

Ott fáklyás katonák állták el az útjukat. Körülfogták őket.

Róbert úr a fáklyák komoran lobogó lángjai elé lépett s így szólt gúnyos mosolygással:

— Akit rabommá teszek, azt őrizni is tudom.

Ilona Gábor nyaka köré fonta a karjait.

— Őt szeretem. Őlj meg bennünket!

— Téged nem. Csak őt.

Ilona térdre roskadt.

— Könyörgöm, ne bántsad! Kegyelmezz neki!

Róbert úr intett a fejével:

— Nem.

Ilona fölegyenesedett s Róbert elé állt. A szeme lángolt.

— Megölheted őt vagy mindkettőnket. De csak a testünk a tied. A lelkünket, a szerelmünket nem ölheted meg. A mi szerelmünk örökké fog élni.

Róbert úr hallgatott. A fáklyák sercegték.

Aztán kegyetlen mosoly vonult végig a nagyúr arcán.

— Hát legyen, az életeteket meghagyom. De a szerelmeteket megölöm.

Széttárta a karjait s gyűlölettől fuldokló hangon kiáltotta:

— Itt fogtok élni, ebben a kertben. Ebben a virágillattól terhes levegőjű, szerelmes madarak énekétől hangos paradicsomban. És itt fog meghalni a szerelmetek. Egyedül fogtok itt élni, embert nem látok soha többé és én tudom, hogy a szerelem lassan el fog hervadni a szívetekben és váddá, majd gyűlöletté fog változni. Élni fogtok és nem lesz életetek. Átkozni fogjátok a szerelmet, amely rabbá tett benneteket s a meghalt szerelem poraiból gyűlölet kél a szívetekben. S akkor, amikor csók helyett átok fakad az ajkatokról — akkor szabaddá teszlek benneteket. Epedve fogom várni a pillanatot, amikor elhagyjátok ezt a paradicsomot, amely temetővé fog változni. A szerelem temetőjévé. Ez lesz az én életem legboldogabb pillanata.

Lihegve, fuldokolva kiáltotta a rettenetes szavakat, aztán kivette a mellette álló katona kezéből a kürtjét s Gábor kezébe tette.

— Minden este, amikor feljön az első csillag, megfújod ezt a kürtöt. Azon az estén, amikor először nem hallom a kürt szavát, tudni fogom, hogy meghalt a szerelmetek. És akkor megnyílik előttetek a vaskapu,

Gábor és Ilona reszketve álltak egymás mellett. A kezük összekulcsolódott.

Róbert úr kísérete már kívül volt a kapun. A vasoszlopok egymásra csattantak s a rácson keresztül megcsillant az őrtálló katona lándzsája.

Mozdulatlanul álltak sokáig.

— Szeretsz?

— Örökké!

IV.

A platánok hullajtották a levelüket. Hangtalanul libegtek a levegőben a hervadt levelek, aztán szelíd megadással leereszkedtek a földre. amelyből sarjadzottak. A nap alábukóban volt már s mielőtt végleg eltűnt volna a távol hegyek sötét csúcsai mögött, mégyegyszer leküldte a földre rőt színű sugarait, s a levegőben libegő ezer meg ezer finom, sárga levél kigyulladt a nap tüzes csókjától. Mintha arany hullott volna alá az égből a pihenni vágyó földre.

Ősz volt.

A vén fák dereka mintha még ráncosabbá, törődöttebbé vált volna, csupaszodni kezdő koronájuk közül halk nyöszörgés, didergő sóhajtás hallatszott. Mintha még fáradtabban hajtották volna száraz fejüket a föld felé.

Csak a moha zöldelt változatlanul a kőfal óriási terméskövein. Az örökké élő moha, amely meleg, puha takarójával bevonta a repe-dező öreg köveket, mintha védené őket, hogy össze ne roskadjanak az idők súlya alatt.

Hosszú, nagyon hosszú idő telt el azóta.

A vaskapu rozsdavert liliomai előtt egy öreg őr ült a kis fapadon. A dárdája falnak volt támasztva. Csapzott, ősz bajusza volt az őrnek. Fejét a két tenyerébe fektetve ült. Ült, gondolkodott, szunyókált.

Két legény állt meg előtte. Nagy, gyolccsal betakart kosarat hoztak.

— Itt vagyunk, Mihály bátya!

Mihály bátya föleszmélt, lassan fölkel, félrehúzza a kőfalba vágott vasrostélyt. A két legény betolta a nyíláson a falon belülről az éllemszerekkel teli kosarat, aztán köszöntek s tova ballagtak.

Mihály bátya ismét leült a padkára.

Az alkony közel volt. Az árnyékok nőttek, hűvös szellőcske zir-regett a kert fái között.

Akkor nem tudni honnan, fiatal párocskák jöttek a kert elé. Előbb egyenkint, majd mind sűrűbben. Fiatal lányok, piros arcú legénykéek. Egymás kezét fogták a párocskák, halkan beszélgettek, mosolyogtak.

A falu és a környék fiatalsága idesereglett alkonyat előtt minden nap — hosszú esztendőök óta.

A kürt szavát jöttek hallgatni.

Egy fiatal leányzó, szőkehajú, kékszemű, rózsarcú megállt az öreg őr előtt.

— Mihály bátya! Ez az Ilona kisasszony kértje?

— Az. Messziről jöttél, hogy nem tudod?

— Messziről. Ide jöttem a rokonaimhoz.

— Mert itt a környéken tíz napi járásra mindenki tudja, ki lakik ebben a kertben.

— És élnek-e még?

— Élnek.

— És este megszólal-e a kürtjük?

— Minden este, ha feljön az első csillag az égre.

A kislány csodálkozva állt egy ideig. Aztán fölemelte a kezét. Egy fehér rózsát tartott az ujjai közt. Szemérmesen elpirult s még ezt kérdezte a kapu előtt álló kosárra mutatva:

— Igaz az, hogy aki ebbe a kosárba rózsát dob, az a kedveséé lesz?

Mihály bátya komolyan bölintott a fejével.

— Ez a kosár mindennap megtelik virággal. Este aztán beszórom őket a fal mögé a kertbe. A virágból odabenn új virág fakad s mire illatozni kezd, a kedveséé lesz a leány.

A kislány óvatos léptekkel odament a kosárhoz. Előbb megcsókolta a rózsát, aztán nagy vigyázattal beleejtette.

Most már bátrabban odalépett ismét az őr elé.

— És igaz-e az, hogy azért vannak bezárva, mert szeretik egymást?

— Igaz.

— És sohse nyílt ki a kapu?

— Sohse. Vagy mégis, egyszer. Kislányuk született nekik. Azon az estén nem szólt a kürt. Róbert úr nagyon megörült. Azt hitte, odabenn meghalt a szerelem. Összecsődítette a falut s kinyitatta a kaput. Tévedett. A szerelem nem halt meg, csak gyümölcse lett. Iszonyú haragra gerjedt Róbert úr. Elvette tőlük a kislányt és még erősebben bezáratta a kaput. A kislányt egy vadászának adta, hogy fölnevelje.

Egy magas termetű, éjfekete szemű leányzó állt meg a kosár előtt s egy virágszálat ejtett belé.

Mihály bátya rámutatott az ujjával:

— Ez az ő lányuk.

A leányka gyors léptekkel ellibbent, aztán belevegyült az egyre sűrűbben gyülekező párok közé.

Egyszerre mozgás támadt a fiatalok között.

Róbert úr közeledett.

Hordozható székekben ült. Négy-erős szolga cipelte a széket. Maga elé meredő szemmel ült puha párnákon. Fehér szakála a mellét verte, az arca ezer ránc. Csak a zöldszínű szeme élt, lobogott.

Jobboldalán egy magas termetű ifjú lépdelt. Háborúban elesett bátyjának fia. Baloldalán egy összetöpörödött kicsi, őszszakállú manó szökdécselt: Mókus.

A párok a falhoz lapultak, a fák mögé bújtak.

Halk suttogás hallatszott:

— István úr is eljött! Itt van a fiatal úr is!

Róbert úr székét a kapu előtt letették a földre.

Zöld szeme mereven nézi a liliumokat a vaskapun. Néma csönd.

Csak a szellő fujdokol a kertben a bokrok közt.

Róbert úr felnéz az égre.

A csillagot várja.

Aztán halk, rekedt hangon megszólal. Mókushoz intézi a szót:

— Mit gondolsz, megszólal-e a kürt?

A manó alig hallható, mekegő nevetéssel felel:

— Nyugodj meg, komám, szólni fog. Én már akkor is hallanám, ha nem is szólana.

Róbert úr ökölbe szorítja csontos, száraz kezét.

— Ma nem fog megszólalni!

A manó gúnyosan mekegett:

— Bolond ember vagy, komám, bolondabb, mint én. Szólni fog az akkor is, amikor mi ketten már a föld alatt leszünk.

Róbert úr int a kezével s egy katona vékony pálcával végig suhint a manón.

A fekete égen kigyulladt a csillag. Fehéres, gyöngyszínű derengés futja be a végtelen magasságban feszülő égboltot.

Nagy, néma csöndben remegve várnak a párok.

És akkor messziről halkan, de egyre erősebben, diadalmasabban felhangzik egy édesszavú kürt hangja.

Róbert úr lehajtja a fejét. A kürt hangja betölti a levegőt, az éjtszakát, az emberek szívét.

Róbert úr lehajtott fejjel hallgat...

Most valami nesz üti meg a fülét. Lassan fölemeli a fejét.

István öccse térdel előtte s egy fekete szemű, fiatal leány.

— Bátyám! — könyörgi az ifjú s a leány kezét megfogva, könnyben úszó s mégis ragyogó szemüket az öregre emelik. — Bátyám, könyörgöm, add nekem ezt a leányt, mert szeretem.

— Ki ez a leány?

— Ilona leánya...

A kürt szava még egyre zsong az éjtszaka csöndjében s mintha most felülről, a felhők közül szállana le a földre...

Róbert úr gőgös feje lassan, alázatosan lehajlik s halkan szól:

— Nyissátok ki a kaput!

A fiatalokra emeli a tekintetét. Szeméből kilobbant a zöld fényesség. Szeliden, öregesen néz rájuk és hosszú évek után először mosolyog, amikor mondja:

— A szerelem örökké él.